Posudek oponenta bakalářské práce

Posuzovaná práce: *Otázky srovnání NDE a podobných zážitků z psychedelických sezení s LSD, DMT a ketaminem.*

Autor: Michal Grus

Vedoucí práce: PhDr. Jaromír Murgaš, CSc.

Rozsah: 49 stran.

Posuzovaná práce je druhou, přepracovanou verzí původně odevzdané bakalářské práce kolegy Gruse, již jsem i v prvním případě oponoval, resp. nedoporučoval k obhajobě. Tato nová verze na moje dřívější připomínky zcela zjevně do určité míry reaguje. Nebudu tvrdit, že by byly všechny zdárně vypořádány, ale současně je patrné, že došlo k podstatnému posunu; práce je mírně rozšířena, je doplněna literatura, část práce je přeformulována, formálně je alespoň o něco snesitelnější než minule. Vzhledem k této situaci, kdy jde o můj druhý posudek, považuji dřívější námitky za stále podstatné pro nadcházející obhajobu, nebudu je zde již v stejné míře opakovat, nýbrž předpokládám, že bude adept schopen na ně případně u obhajoby reagovat.

Již jsem zmiňoval jisté zlepšení, ke kterému v nové verzi práce došlo. Především v jednom podstatném ohledu, kterému se budu věnovat níže, však při zachování hlavní stati práce zůstává platný tentýž problém. Mám ale za to, že nyní je již zapotřebí dát prostor k obhajobě, vést o tomto (a nejen tomto) problému věcnou diskusi. Ačkoli tedy nejsem dosud zcela přesvědčen, že práce sama o sobě obhajuje svůj smysl a své výsledky, jsem ochoten se o této smysluplnosti nechat přesvědčit u obhajoby.

V tomto druhém posudku se zaměřím pouze na dva hlavní problémy, jež jsou pro úspěšnou obhajobu klíčové:

1. Stále nerozumím tomu, jak konkrétně je metodologicky a věcně budována perspektiva práce. Základní dva extrémy, mezi nimiž by se tato perspektiva mohla pohybovat, a mezi nimiž jako by práce v jistém smyslu osciluje, je a) prostá reference výzkumných prací z oblasti NDE a psychedelik, a b) výzkumná práce na téma fenomenálních analogií zkušenosti

s NDE a s psychedelickým prožitkem (srov. s. 37.). Práce upouští od explicitního nároku na fenomenologii, ale tím do jisté míry jen ustupuje před problémem - perspektiva po mém soudu není dostatečně fundovaná. Trochu alibisticky pak působí věta: "Faktem však zůstává, že z pole humanitních věd můžeme jen těžko kvalifikovaně posuzovat závěry z oblasti neurobiologie a proto tyto závěry berme jako informační a inspirující." (s. 44.) S tímto hlavním problémem se pojí konkrétnější otázka: jakou roli hraje důraz na podobnost zkušenosti NDE a psychedelik, pokud je současně proklamován význam "zkušenosti smrti před smrtí", kdy tedy, jak autor uvádí, nejde o propagaci těchto drog a potažmo vybízení k tomuto zážitku jejich prostřednictvím - ale jde o to, alespoň o tom (NDE) číst, tj. mít tuto zprostředkovanou zkušenost. Otázka pak je: pokud jde o referenci o této zkušenosti, pak proč není podstatná samotná reference o NDE a k čemu pak slouží reference o účincích psychedelik? K čemu je tato souvislost z takového hlediska dobrá?

2. Práce si do jisté míry všímá otázky kritického postoje k experimentální léčbě a obecně experimentům s psychedeliky, ale nejsem přesvědčen o tom, že onen skeptický hlas má dostatečný prostor. Práce místy bohužel působí výrazně agitačně, což neříkám z jakéhosi bezprostředně mravokárného hlediska, jako by snad podobné experimenty samy o sobě byly čímsi prvoplánovitě závadným, ale říkám to proto, že dikce práce neuvažuje toto protistanovisko doopravdy vážně, nedaří se tedy konfrontace a vypořádání námitek. Navíc tlumočení onoho kritického hlasu je zjevně laděno ironicky a tudíž jej zlehčuje. Pasáž "Diskuze" na konci práce je sice v zásadě patřičná, ale, daleko spíše, bych očekával obecnější argumentaci, především z pozice (lékařské) etiky, filosofie. Filosofický závěr je v tomto ohledu nepříliš vypovídající - jde o velmi umírněný a nekonfliktní postoj, který nemůže dostatečně zachytit kontroverze a důsledky problému. I zde však, opět, hlavně postrádám skutečnou argumentační perspektivu.

Jistě je velmi diskutabilní, zda, v jaké míře, s jakým úspěchem, je volen skutečně reprezentativní vzorek daných výzkumů. Důvodem je, že chybí imanentní, vlastním výzkumem založené kritérium vhodnosti či nevhodnosti toho kterého výzkumu. Kritériem je pak obvykle známost či proslulost.
Nemohu se zbavit jisté podrážděnosti ve vztahu k pojmu smrti, jak s ním práce zachází. Příkladem budiž pasáž (s. 10.), kdy je řeč o zážitcích blízké smrti, o charakteru tohoto

prožitku, a: “Není ani důležité, zda mu předcházela nehoda, vražda, sebevražda nebo pomalé umírání.” Zajímalo by mě ostatně, z jakého důvodu máme trvat na termínu NDE, když se ukazuje, že tento zážitek s “blízkostí smrti” nikterak nutně nesouvisí.

Asi nejlépe hodnotím určitý výhled k možnému výzkumu - jen škoda, že se nepodařilo skutečně získat byť jednoho jediného respondenta, jenž by doplnil práci o konkrétní “živý” materiál NDE.

Práce je o něco lépe strukturována. Formálně je na lepší úrovni, ale stále jsem rozezlen z množství opravdu nepěkných chyb (obzvlášť s. 45.). Doufal jsem, že nová verze bude odevzdána po důkladné korektuře.

Summa summarum práci k obhajobě ***doporučuji***, byť ji mohu považovat nejlépe za ***dobrou*** a takto jedině po dobře vedené a důkladně připravené obhajobě.

V Praze 15. března 2011

Jakub Marek, Ph.D.